

**A MAB Magyar Nemzeti Bizottság időarányos beszámolója
(2022 április - 2023 október)**

Témapontok:

- 1.) Új UNESCO és MAB szervezet kapcsolata, rendezvények
- 2.) MDDTBR projektek alakulása
- 3.) PBR (Pilisi BR) rendezvényei
- 4.) Process of Excellence (Hortobágy BR, Fertő-Hanság BR) jelentési feladatok
- 5.) Dr. Szanyi Szabolcs, fiatal kutató díja
- 6.) A bioszféra -rezervátumok nemzetközi napja

1.) UNESCO MNB és a MAB szervezet kapcsolata, rendezvények

- 2022. január 1-én lépett hatályba a **299/2021. Korm. rend.**, amely új struktúrát adott a magyar UNESCO Magyar nemzeti Bizottságnak, egyidejűleg pedig **állandó szakbizottság szintjére emelte a** korábban a Természettudományi Szakbizottság albizottságaként működő **MAB bizottságot**.
- A MAB Bizottság feladatai, illetve a bizottság koordinációjába tartozó BR-okat kezelő Nemzeti Park Igazgatóságok feladatai pedig folyamatosan nőttek. Örömmel tapasztaltuk, hogy a BR-ok Világhálózatának (WNBR) tagjai egyre több alkalommal keresik meg egymást – főleg a hasonló területi adottságokkal rendelkezők – annak érdekében, hogy **információkat cseréljenek**, gyűjtsenek a természetvédelmi kezeléssel kapcsolatos tapasztalatokról. Legutóbb egy olasz hegyvidéki BR kereste meg a MAB bizottságot azzal, hogy kapcsoljuk össze hegyvidéki BR-okkal. Az egymáshoz közeli és hasonló természeti tulajdonságokkal rendelkező BR-ok esetében ez lehet az egyik kiváltó oka egy későbbi, közös szervezésű együttműködésnek is.
- Részt vettünk 2023. szeptember 26-án az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottság által szervezett, a Párbeszéd Házában tartott az UNESCO-hoz való csatlakozásunk 75. évfordulóján. A MAB NB elnöke, Érdiné Szekeres Rozália részt vett azon a kerekasztalbeszélgetésen, amelyen a bioszféra-rezervátumokkal kapcsolatos emlékeket osztotta meg a hallgatósággal. A szakbizottság tagjai közül többen is tiszteletüket tették a színvonalas rendezvényen.
- Október 3-án tartottuk a MAB NB ülését, sok érdekes napirendi ponttal. Dr. Rác András természetvédelemért felelős államtitkár (Agrárminisztérium) is köszöntötte a jelenlévőket, s ez alkalommal átadta a megbízóleveleket két új tagtársunknak, Medgyesy Gergely Árpád (HNPI) és Bende Zsolt (BfNPI) nemzeti parki igazgatóknak.
- Október 19-én beszámolót tartottunk az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottság éves közgyűlésén.

2.) MDDTBR projektek alakulása

Az Ötoldalú Mura-Dráva-Duna BR (MDDTBR) már számos európai uniós pályázat nyertese lett. Eltérően a többi hazai BR-tól, ahol csak a Nemzeti Park Igazgatóság felel a BR

működtetéséért, itt egy 5 oldalú ún. Steering Committee dolgozik a pályázati jelentkezésekhez szükséges dokumentációk kidolgozásában, illetve a nyertes pályázatokban meghatározott célok elérésében.

Az MDDTBR által megnyert előző pályázat végrehajtása 2022. év végén zárult le. Ám a még fennálló feladatok végrehajtásához újabb pályázatra volt szükség, melyet az MDDTBR ezúttal is megnyert, elismerve a projekt nemzetközi fontosságát. Ennek az elnevezése: LIFE RESTORE for MDD.

A projektben 17 szervezet lett partner (3 magyar, 3 szlovén, 3 osztrák, 7 horvát, 1 szerb). A magyar kedvezményezettek: BfNPI, DDNPI, WWF Magyarország. A költségvetés: 20 millió € (EU rész 13,4 millió €) 67 %. A magyar kedvezményezettek: DDNPI: 1,8 millió €, BfNPI: 327 ezer €, WWF HU: 950 ezer €, összesen: 3,07 millió €.

A projekt céljai:

- természetes vízfolyamok helyreállítása,
- megfelelő folyó-összeköttetések kialakítása (Drávatamasi mellékág, Tótújfalui mellékág), ártéri erdőszerkezetek és funkciók,
- illetve ezen erdők élőhelyszerkezeteinek helyreállítása (Bodzás holtág, Hosszúvíz holtág, Tótszerdahelyi holtág, Drávaszentés élőhely komplex, Batai holtág),
- ágazatközi és határokon átnyúló nagyszabású helyreállítási terv elkészítése,
- Natura 2000 területek fontosságának tudatosítása és ismerete,
- a projekt hatásainak nyomon követése.

2023 évi tevékenységek:

- támogatási szerződés (Grant Agreement) megkötése
- kick off meeting november 21-23. (Zombor)
- online projektkezelői meetingek
- Drávai mellékágak tervezése elindítása

3.) PBR (Pilisi BR) rendezvényei

A másik különösen aktív BR a **Pilisi BR** (PBR). A PBR-t egy **Tanácsadó Testület** vezeti, melynek tagjai:

- MAB Bizottság képviselője
- Pilisi Parkerdő Zrt. képviselője
- DINPI képviselője
- helyi önkormányzatok képviselője
- civil szervezetek képviselője
- helyi magángazdálkodók képviselője

További meghívottak:

- DINPI
- PP Zrt.
- AM Természetmegőrzési Főosztály
- Erdők a Közjóért Alapítvány
- Pilisborosjenő Önkormányzata

A PBR idén kiemelt feladatául tűzte ki a vonuló kételtű- és **hüllőfajok védelmét**, ezen belül speciálisan a gázolásuk megakadályozását, mindezt önkéntesek bevonásával.

Tekintettel arra, hogy a Pilis és a Dunakanyar a fővárosiak kiemelt hétvégi kirándulóhelye, ezért több projekt megalapozásául már 2017 óta folyik különböző helyszíneken a **látogatószámlálás**. Szintén önkéntesek bevonásával.

DINPI – PPZRT – önkormányzatok háromoldalú megállapodásai

- Pilisszentiván - 2017
- Pilismarót - 2020
- Pilisborosjenő – 2022. 02. 03.
- Pilisszántó (előkészítve)
- Piliscsaba (2023-ban tervezzük előkészíteni)

Az önkormányzatok bevonásával párhuzamosan a PBR kidolgozott szakmai terveket **a meglévő BR átmeneti területének kiterjesztésére** (Piliscsaba, Pilisszentiván, Szentendre, Pilisvörösvár, Piliscsév, Pilisjászfalu).

A PBR a fentiekén túl elindított egy **szlovák-magyar együttműködést**. **A projekt célja** a résztvevő BR-ok stratégiájának és kezelési tervének kidolgozása, tapasztalatcsere, melyhez helyi ökoszisztémák-, veszélyeztetett növény- és állatfajok védelmével, invazív fajok elleni védekezéssel, fenntartható gazdálkodással, valamint természet szemléletformálással kapcsolatos tevékenységek is csatlakoznak.

A PBR-en belül a zonáció kérdése örökzöld téma, így feltétlenül szükséges a jövőben megvizsgálni, milyen folyamatok vezettek oda, illetve mi az oka, hogy a PPZrt. vagyongazdálkodásba kívánja venni a Pilisi BR részét képező védett természeti területet. Ez a téma hangsúlyosan szerepelt a MAB MNB október 3-án tartott ülésén is. Az Agrárminisztérium illetékes főosztályai bevonásával szükséges ezt a helyzetet megvizsgálni, hogyan befolyásolja ez elsősorban a területen való erdőgazdálkodást, illetve a hamarosan esedékes 10 éves jelentést.

4.) Process of Excellence (Hortobágy BR, Fertő-Hanság BR) jelentési feladatok

Az idei év augusztus-szeptemberének kiemelt témája volt a **Hortobágyi és a Fertő-tavi BR**-ok 10 éves UNESCO jelentésének összeállítása. Ez az ún. **Process of Excellence** elnevezésű, 10 év időtartamot felölelő jelentés nem kizárólag abból a szempontból jelentős, hogy egyfajta beszámolót ad a 10 év területi, természeti változásairól kapcsolatos információkról, hanem abból a szempontból is, hogy a BR-ok státusza e jelentés elfogadásától függ. Azaz abban az esetben, ha az UNESCO Tanácsadó Testülete nem fogadná el az érintett BR jelentését, úgy a MAB ICC az adott BR státuszát visszavonja. A két érintett BR időben beadta a részletes jelentését az UNESCO-nak, melynek elemzése hamarosan megkezdődik. A döntés jövőre várható. Rövid idő állt rendelkezésre a beszámoló elkészítésére, maga a kérdőív is nagyon hosszú volt. A Fertő-Hanság BR képviselője nagyon színvonalas előadásban bemutatta az elmúlt 10 év eredményeit, változásait az október 3-án tartott ülésen, a Hortobágyi BR képviselője nem tudott jelen lenni, ő a következő ülésen foglalja össze a jelentésében foglaltakat.

5.) Dr. Szanyi Szabolcs, fiatal kutató díja

Szintén fontosnak tartjuk kiemelni a NPI-ok BR-ok kezelésével foglalkozó munkatársain túl a velük dolgozó kutatók és e kutatók önálló kutatásainak jelentőségét is. Hozzávetőleg 4 éve már a MAB Bizottságunk tagja Dr. Szanyi Szabolcs, a Debreceni Egyetem, Mezőgazdaság-, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Karának egyetemi tanársegédje, aki számtalan kutatást végzett, és végez a Beregi-sík természeti értékeivel kapcsolatban, mely kutatások egyszer talán katalizátorul szolgálhatnak ennek az élővilágában nagyrészt homogén magyar és ukrán élőhelynek egy határon átnyúló magyar-ukrán bioszféra-rezervátumá

válásához. A 2023. évi MAB ülésen a nagylepke közösségek vizsgálatáról tartott rövid beszámolót, mely az általa 2021. évben elnyert UNESCO Fiatal Tudósok díj pályázatának is részét képezte. A beszámolóban részletesen is ismertette azt a fajgazdagságot, mely az ukrán részeken található meg, és amelyek fajok mára már eltűntként vannak számon tartva Magyarországon. A fellelt fajok egyedeinek élőhelye, táplálkozási és szaporodási szokásaik továbbá fontos információkat adnak e lepkefajok megőrzésével kapcsolatban. Az előadás továbbá ugyancsak hasznos tapasztalatokkal szolgált e lepke fajok megfigyelése érdekében alkalmazott csapdázási módszerekről is.

6.) Jeles napok (Bioszféra-rezervátumok világnapja)

2022. november 3-án regisztráltunk az UNESCO e napra tervezett megemlékezésére. Az idén szintén felhívtuk az igazgatóságaink figyelmét a lehetőségre, melyre kivétel nélkül mindegyik BR-ot kezelő NPI önálló programmal jelentkezett, melyek részletei az érintett NPI-k honlapján lettek közzétéve.

Összeállította: Érdiné dr. Szekeres Rozália és dr. Láng Péter

Budapest, 2023-10-24.